

vnímání nebo intuici, se mohou cítit jako nazí v trní, žádá-li si situace, aby tento svůj proces obrátili ven. Mají-li někomu vysvětlit, co se v nich děje, jejich projev a myšlenky mohou být nesouvislé a trhané, protože vnitřní procesy mají sklon probíhat mnohem rychleji a hladčeji, než jak jsou schopny je zpracovat jejich vyjadřovací schopnosti. Mnoho z bohatosti jejich vnitřních vjemů tak „spadne pod stůl“. Opačný jev, potíže při nutnosti zvnitřnit ven obrácené smyslové vnímání nebo intuici, bývá méně nápadný, ale o nic příjemnější. Může se projevit jako ztráta soustředění či dezorientace. Tito lidé mohou mít potíže při relaxaci anebo meditaci, při činnostech vyžadujících koordinaci svalů a smyslů, bývají také méně v kontaktu se svými fyzickými stavy nebo emocemi.

Co však spolehlivě ztroskotává, je snaha pojednat partnerství jako tzv. pygmaliónský projekt, úsilí připodobnit toho druhého k obrazu svému. Dnes a denně se potvrzuje, že lidé nelitují námahy, aby si našli a získali partnery, kteří se od nich budou lišit, někdy dokonce ve všech typologických a jiných myslitelných znacích, aby pak, po té, co zchladne prvotní žár, dělali všechno možné, aby toho druhého změnili. Jako legendární sochař Pygmalión se snaží „vytesat“ z blízké osoby svůj vlastní ideál. Navenek hájí upřímně sebeklam, že chtějí, aby jejich protějšek zůstal takový, jaký je, ve skutečnosti se ale pokoušejí jej změnit, nejednou s odvolávkou na to, co je přece „normální“, „rozumné“ či prostě „jasné“. Ne snad, že bychom usilovali o to, aby se druhá strana zcela zřekla vlastní osobitosti. Spíše jako bychom jim však nejraději dovolili být sami sebou jaksi „na vedlejší úvazek“ a chtěli, aby svou hlavní pozornost věnovali tomu, o co jde nám. Mnohdy mlčky vycházíme z toho, že co je důležité a příhodné pro nás, má stejnou hodnotu a význam i pro všechny ostatní. Většinou máme sklon nebrat v úvahu, že druzí nám nemohou vyjít vstříc dále než na půl cesty, aniž by ztratili vlastní identitu a charakter. Introvert „předělaný“ na extraverta bude jenom typologickým nedochůdčetem bez vlastní svébytnosti. SP dychtící po vzrušení a svobodě bude mít jenom malé vlohy vstít se do role starostlivého SJ, jenž chce někam patřit a zabezpečit sebe i své blízké do budoucnosti, stejně jako se převtělit do NT, racionála, který se chce zdokonalovat a porozumět světu, či cítit se v rozpoložení NF, hledajícího vlastní identitu a možnosti, jak povznést své okolí. Tím, že se někdo snaží druhého člověka předělat, jako by mu naznačoval, že s ním něco není v pořádku, že jej chce jiného, nějak dokonalejšího, nejspíš podle svého vzoru a stříhu.

V nevědomí v mnohém z nás dřímá potomek bájného Pygmalióna, tato lidsky tak pochopitelná touha mít schopnost naše nejbližší a nejdražší usměrňovat, ovlivňovat a přetvářet je podle našich přání. Ironie je v tom, že pokud by se nám skutečně podařilo je přetvořit, nic bychom tím nezískali. Potlačili bychom v nich nejspíš právě to, co nás k nim původně přivábilo, přičemž v „našich“ vlastnostech by nikdy nemohli být tak dokonalí jako my. Vyhraná bitva – a o nic menšího než o bojový střet tady nejde – by patrně znamenala ztracený vztah a pozbytou možnost uspokojení z obievování a radování se z toho, co může společný život nabídnout.

Jací lidé se nejčastěji dávají dohromady?

Výsledky sondy uváděné Myersovými² zjistily u 375 manželských párů, že partneři jsou si typologicky spíše podobní než nepodobní. Nejčastěji se shodovali v preferencích S-N, což se zdá, že podporuje hypotézu, že pokud oba „vidí“ svět stejným způsobem, mají o jeden velmi podstatný problém méně. V procentech bylo rozložení podobností a odlišností následující:³

Všechny preference totožné	9
Tři preference totožné	35
Dvě preference totožné	33
Jedna preference totožná	19
Žádná preference totožná	4

Vidíme, že ve vzorku bylo nenáhodně více typologicky podobnějších párů než nepodobných. Mezi těmi, kteří měli všechny čtyři preference stejné, převažovaly cítící typy, pro něž, ať již vědomě, nebo podvědomě, hrál při hledání životního partnera asi velmi podstatnou roli co největší soulad. Naopak mezi partnery, kteří se navzájem zcela lišili, převažovaly myslící typy, zejména na straně manželů.

Dlouhodobé statistiky vypovídají, že nejčastější partnerská kombinace je SP a SJ. Tyto dva nejčetnější temperamenty spojují rozumnou míru podobnosti i odlišnosti. Mají společné konkrétní nazírání na svět a obdobný slovní projev, ale liší se v tom, jak realizují své cíle: hráči jsou spíše praktičtí a dobrodružní, strážci více morální a se smyslem pro povinnost. Podobně je tomu mezi NT a NF. Jejich vztahy jsou ale méně četné, protože je jich mezi námi méně. Bývají jeden pro druhého nejpřitažlivější, pokud ovšem mají šanci se vůbec setkat. To se jim nemusí podařit a tak oba intuitivní temperamenty nejednou nacházejí své protějšky mezi smyslovými. Přes to všechno, jak uvádí Keirsej,⁴ je výskyt svazků racionálů a idealistů pozoruhodně vysoký. Ten navíc ještě roste v případech druhých manželství, pokud se nevydařil jejich první vztah s některým smyslovým typem. Oba intuitivní temperamenty mají společnou spíše abstraktní a obecnou formu komunikace, ale liší se v tom, jak se v životě prosazují: idealisté kladou důraz na spolupráci a soulad, zatímco racionálové spíše na výkon a efektivitu.

Při výběru partnerů mívají výhodu extravertní typy. Více se zabývají ostatními lidmi, více mezi nimi pobývají a mívají i realističtější představu, jací ostatní jsou a jací mohou být. Znávají širší okruh osob, z nichž si mohou vybírat. Tyto bohatší možnosti mohou být vysvětlením toho, proč 53 procenta extravertních manželů